

▲ Cobi van Baars. „Wat ik maak mag rauw zijn, een beetje ongemakkelijk.” FOTO: ED VAN ALFEM

De schilder die zou schrijven

Cobi van Baars (1967) was jarenlang kunstschilder, maar de voorbije vier jaar schreef ze aan haar roman *Schipper & Zn.* die vorige week verscheen. „Eerst was er niets.”

Nadine Ancher
Cuijk

Sinds ze schrijft, raakt Cobi van Baars haar kwasten niet meer aan. Ze mist 'het lekkere' van verf wel een beetje: het fysieke genot. „Ik schilderde altijd reeksen, zelden een enkel doek. Zo'n serie schilderijen is eigenlijk ook een roman. Het is een verhaal, alles heeft met elkaar te maken. En die verbanden fascineren me, het verloop van iets.”

Van Baars studeerde af aan de Radboud Universiteit, op de relatie tussen literatuur en beeldende kunst. Op dubbeltalenten. Mensen zoals Claus, Wolkers, Lucebert en Armando die 'kwalitatief tenminste twee volwaardige oeuvres hebben'.

Ze is dus 'dubbel en dwars trots' op het omslag van haar boek: het schilderij *Der Zaun* van Armando. Van Baars benadrukt, terwijl ze op het schilderij boven de eettafel wijst, dat ze zelf geen dubbeltalent is. „Ik denk dat ik

een schrijver ben die het schilderen nodig had om op gang te komen. Alles wat in schilderen zat, zit ook in schrijven. Alleen, schrijven is intenser. Tijdens het schilderen heb ik altijd een ruchteltje gehad waarachter ik me kon verschuilen.”

Vader-zoondiscussies

„In mijn boek krijgt hoveniersbedrijf *Schipper & Zn.* de opdracht een tuin aan te leggen in zes dagen. De opdrachtgevers zijn Ad en Eef. Ad is op militaire missie in Afghanistan, dus begeleidt Eef de aanleg. Een week lang verblijft ze in een caravan op het erf, uit verveling schrijft ze een verhaal. Ze begint voorzichtig, maar gaandeweg gaat het verhaal bestaan, krijgt het zwaarte. Het trekt aan de werkelijkheid, óf de werkelijkheid sijpelt door in het verhaal. Daar komt Eef niet achter.

„Ik speel graag met oude verhalen. Het zijn toch blauwdrukken. *Schipper & Zn.* baseerde ik op het scheppingsverhaal: het zit in de

namen, de verhaallijn én in de structuur. Enerzijds bespeur je een oud frame waarin dit hedendaagse verhaal wrikt, anderzijds is het een verhaal over ontluikend schrijverschap. Over van niets iets maken, over scheppen.”

„Mijn werk schuurt een beetje, er zit een haakje aan. Dat zit in de taal, de stijl, in het norske personage Schipper, maar ook in het ingebedde verhaal van Eef. Wat ik maak mag rauw zijn, een beetje ongemakkelijk. Er mag iets botten. Zo stond de confrontatie tussen vader en zoon ver van tevoren vast. Zelf ben ik moeder van twee zonen, en ik heb twee broers. Vaak was ik toehoorder van die typische vader-zoondiscussies.

“**Mijn werk schuurt een beetje, er zit een haakje aan. Dat zit in de taal, de stijl**

—Cobi van Baars, schrijver

Zo'n gesprek waarin de vader nog vasthoudt aan zijn autoriteit, maar de zoon die niet meer als vanzelfsprekend aanvaardt. De inhoud maakt dan plaats voor de verhouding. En wat mij intrigeert is: wat gebeurt er als de zoon bepaalde beslissingen serieus ter discussie stelt? Wanneer kantelt autoriteit? In hoeverre willen wij elkaar zien zoals we echt zijn en in hoeverre houden we vast aan een beeld dat we van die ander maken? Uit zo'n druppeltje werkelijkheid kan dan een verhaal ontstaan.”

Angstig

„Ik registreer graag. Ik kan eindeloos 'kijken' naar taal, naar de werkelijkheid en hoe we die met woorden telkens proberen bij te sturen. Er moet altijd zoveel gezegd en bevestigd worden. En soms wordt er iets niet gezegd wat wel gezegd had moeten worden. Ergens moet dat precies passen, dat wat gezegd wordt over de dingen. Die discrepantie boeit,

tussen woorden die alles koest moeten houden en hoe we met taal iets kunnen opvijzelen.

„In *Schipper & Zn.* geldt dit bijvoorbeeld voor Ad: het lukt hem bijna om de werkelijkheid glad te strijken met de goede woorden, maar net niet helemaal.”

„Via verhalen probeer ik grip te krijgen op het wonderlijke van het scheppingsproces.

Ik probeer helder te krijgen waarom ik scheppen moet: waarom het geen keuze is, maar een noodzaak. Ik probeer niets te willen. Ik lever me over aan het proces, stel me volledig beschikbaar, ongeacht wat er komt. Ik ben van het wachten, ik wacht tot het komt. En dat is een keuze. Wachten is iets anders dan stilstaan. In wachten zit iets van durf, van moed, vertrouwen. In stilstand niet. Dan ben je angstig en kies je voor veiligheid. Ik wil alleen nog dingen vanuit die volledige overgave doen, want de dingen die je forceert, zijn bij voorbaat dood.”